

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Közösségi kerttervezés a MOMÉ-n – Permakultúra szemléletű Közösségi Kert képzés				
A kurzus oktatója, elérhetősége: Márkuly István, akkreditált PDC oktató, e-mail cím: kurgikurgi@gmail.com Molnár Gábor, akkreditált PDC oktató, e-mail cím: permakerteszt@gmail.com Nagy Richárd, akkreditált PDC oktató, e-mail cím: nagy.richard.mark@gmail.com Gorka-Focht Máté – doktorandusz, Művészettudomány PhD (Akadémia), e-mail cím: gorka@mome.hu Vendégelőadó: Pápai Veronika, okleveles tájépítésszámőr, papai.veronika@gmail.com				
Kód: B-KF-401-A-232402-05	Kapcsolódó tanterv (szak/szint):	A tantárgy helye a tantervben (szemeszter): –	Kredit: 5	Tanóraszám: 48 Egyéni hallgatói munkaóra: 102
Kapcsolt kódok: M-KF-301-A-232402-05	Típus: Gyakorlat	Szab.vál-ként felvehető-e? NEM	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: –	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok): –				
A kurzus célja és alapelvei: Mi a permakultúra? A permakultúra (PK) egy olyan ember- és természetközpontú tervezési rendszer, amely megfigyeli a környezetünkben található mintázatokat, és lemásolja őket. Így a természettel együttműködve fenntartható és regeneratív élőhelyeket teremtünk mind az ember, mind a többi élőlény számára. Ezzel a szemléletmóddal kölcsönösen előnyös kapcsolatokat létesítünk a táj, az ember és az erőforrások között. A permakultúra három fő etikai elvre támaszkodik: People Care - Earth Care, Fair Share (törődj az emberrel, viseld gondját a Földnek, és a megtermelt többletet méltányosan oszd el). Permakultúra szemléletű Közösségi Kert képzés Permakultúra elveire épülő közösségépítés az egyetemi hallgatók számára, mely nemcsak abban segíti őket, hogy tervezőként jobban tudjanak együttműködni, hanem abban is, hogy új megközelítésből nézzenek rá egy-egy megoldandó helyzetre és a megoldásaik a való életbe is könnyen adaptálhatók legyenek. A kurzus során élmény alapú gyakorlati praktikákkal hozzuk közelebb egymáshoz a diákokat, a természetet és az egyetem többi hallgatóját: a hét gyakorlati aktivitásai során az egyetem területén álmodunk meg egy új funkcionális tereket, közösségi kerteket, közösségi tereket, melyek az egyetemi létet teszik emberibbé és kapcsolatot teremtenek a természettel.				

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás: A permakultúra filozófiájának, etikai alapvetéseinek és tervezésmódszertanának megismerése.

Képesség: A permakultúra módszertanának gyakorlati alkalmazása saját életterében, illetve jövőbeli tervezési projektjeiben, jelen esetben a közösségi kertek vonatkozó egyéni képességekkel.

Attitűd: Felismeri a természettel való együttműködés lehetőségeit, és tudatosan törekszik fenntartható és regeneratív rendszer létrehozásán.

Autonómia és felelősségvállalás: Képes tevékenysége etikai aspektusait is felmérni, és felelősséggel kezelni a természetre és az emberre gyakorolt hatásait.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

- Permakultúra módszertanának elméleti, illetve gyakorlati felhasználása.
- Városi permakultúra és klímafaktorok a városban.
- Szociális dinamika, Web of Life.
- Fák és energiacsere.
- Vízrendszerek és talaj kapcsolata.
- Ökobuilding.

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A képzés **2 fő egységből épül fel:**

I. Elméleti órák – személyes jelenléti órák

II. Gyakorlati órák – személyes jelenléti órák

A **Permakultúra szemléletű Közösségi Kert képzés** című tanegység (Röviden MOME-KK hivatkozással a későbbiekben) **teljesítéséhez az I. Elméleti órákon és a II. Gyakorlati órákon való részvétel és gyakorlati megvalósítás szükséges.** Maximum hiányzási szám 3 alkalom, ami a szombati fél-egész napos PDC gyakorlati alkalomhoz való csatlakozással kiváltható. További részvétel az egyetemi képzésen túli hallgatói aktivitás függvényében történhet.

I. ELMÉLETI ÓRÁK – személyesen az alábbi időpontokban, **pénteken 8:30-11:20 között lesznek:**

1. hét (február 23.): Bevezetés – A kurzus céljainak ismertetése, érzékenyítés a téma iránt + félév menete, illetve követelmények ismertetése, orientáció. Definiáljuk, milyen célokat szeretnénk elérni a közösségi tér és kert kurzus végére, és ki milyen témában gyűjtsön, gondolkozzon, orientálódjon. Átvesszük az előző PDC kurzuson felmerült problémákat és lehetőségeket, ötleteket, valamint házi feladatként a hallgatók következő hétre végignézik a PDC kurzuson született prezentációkat.

2. hét (március 1.): A permakultúra filozófiája és etikája – Az óra a permakultúra szociális vonatkozásairól szól – hogyan tudunk helyi közösségeket, együttműködéseket létrehozni

úgy, hogy azok a fenntarthatóság, az ökológiai paradigmaváltás irányába fejlődjenek, mindezt a MOME közösségi terek és zöld felületek, kertek vonatkozásában, mint egyfajta közösségi tér-szociális tér és igényrendszer. Itt megtörténik a közösségi tér fizikai lehetőségei, (pl. kertek, beltéri felületek és terek, lehetőségek) fele orientálódás is, igényfelmérésekkel.

3. hét (március 8.): A tervezés fogalmai és témakörei, valamint módszerei – Ezen az alkalmon átvesszük, mi a permakultúrás módszer maga - a permakultúra etikai és filozófiai alapjait. Ezen felül foglalkozunk a tervezéshez kapcsolódó fogalmakkal és témákkal. Itt lehet megérteni az alkotórészeket – állandóság, változatosság, rendszer, káosz, hozam, anyagi források, időkeretek – ezek adják a rendszerünk erejét. Érthetővé válik, miért a természeti mintákat követjük, és hogy növeli a rezilienciát a természetes rendszerekhez való kapcsolódás. Bemutatjuk, miképpen lehet analizálni, milyen alkotóelemek kerülnek a tervbe, és hogyan kell, hogyan lehetséges bevonni a természeti rendszereket ezekbe. Megtanuljuk úgy elhelyezni az egyes elemeket egy adott területen, hogy azok egy mindenre kiterjedő összekapcsolódás révén teljes rendszert alkossanak. Térstruktúra elemzése. Az élő rendszerek, zöldfelületek és az épített elemek kölcsönhatásai. A téri adottságokba, rejtett lehetőségek. Az emberi dimenzió (homo mezura) hatásai. Az alkalom végére körvonalazódik a csapatban, milyen koncepció mentén haladjon a gyakorlati kurzus rész.

A fenti időpontokon túl lehetőség további **online tananyagok meghallgatására az órák tematikája szerint**, valamint a szombati PDC gyakorlati alkalmakon való részvételre.

Az elméleti órákon vendégelőadót is fogadunk Pápai Veronika okleveles tájépítésszérmérnök személyében, aki kifejezetten a térszervezés esztétikai aspektusaiba kalauzolja el a diákokat. A MOME zöld felületeinek kialakításai egyben formai, esztétikai minőséget is képviselnek, mint design egyetem, így a tér-forma-funkció esztétikai oldalát is figyelembe kell vennünk. **Veronika csapata fog megvalósítani több, a kurzuson kialakuló tervet, így a diákok társtervezői lehetnek a MOME Campus zöldfelületeinek.** Verával érinteni fogjuk az előkészítés-tervezés-üzemeltetés hármását, valamint a CRS stratégiákat is és a Land-Art-ot.

(Lépések: Előkészítés: szabályozás, jogi környezet; tulajdonosi kör - megrendelő céljai; helyszín bejárás; környezettel való kapcsolat feltárás / Tervezés: téma, sztori keresése; önmegvalósítás, stílus; funkció séma; alapszerkezet; koncepció; anyaghasználat, építettelemek design-ja; grafika, arculat / Üzemeltetés, fenntartás: MOME közösség / CRS: versenyző, stressztűrő, zavarástűrő funkcionális stratégiák)

II. GYAKORLATI ÓRÁK – személyes jelenlét a MOME Campus helyszínén.

A gyakorlati órák menete a következő: Egy rövid elméleti áttekintés után az adott óra témája köré rendezve a MOME Campus területén, a szabadban zajlanak az órák (amennyiben az időjárás engedi).

Részletesen:

4. hét (március 15.): Szociális dinamika gyakorlatba öntése, Web of life. (Mintázatok) – Az eddig átvett módszerek a gyakorlatba ültetése az alkalom célja, ez már a MOME Campus közösségi tereiben és kertjében zajlik, tehát terepmunkával egybekötve

térképezzük fel a területet, adottságokat és adaptáljuk a tervezési módszereket, vizsgáljuk meg gyakorlatban a felvetett koncepciókat. Ezen a ponton az egyetem más résztvevőit is szívesen várjuk (tanárok, oktatók, staff, technikai személyzet, üzemeltetők).

5. hét (március 22.): Klímafaktorok a városban: Városi permakultúra.

Ezen a héten az időjárási rendszerek alapvető megértése következik. Az átfogó klimatikus hatások mellett a mikroklímák és releváns városi épített környezeti adottság kihasználásának megértése az óra célja. Ezt a mikroklíma-faktort a városi permakultúra módszerével közelítjük meg és a gyakorlati óra alatt a MOME helyi adottságaihoz illesztjük az eddig kialakult MOME-KTK koncepciókat.

A meglévő rendszerek megfigyelése és megértése. A meglévő felületek egymásra hatásai a valós tér és térelemek reakciói a környezeti hatásokra (víz, hő, szél, fény) A tetőkert. A szabad tér fesztér alatti adottságainak jelenléte. Tereprendezés – funkció és térigény. Meglévő zöldfelületek értéke és működése. A zöldfelületi rendszerek mintázatának megfigyelése. A haladás a téri adottságaitól függő rendszerekben való mozgás változatos feltárása. Az energiafelhasználás minimalizálására való törekvés fontossága.

Társadalmak és növényársadalmak. A növények társadalmakban való működésének megértése. A fenntarthatóság és az energiafelhasználás minimalizálása segítségükkel. A biológiai sokféleség jelentősége a klímaadaptív zöldfelületgazdálkodásban, élő rendszerek önfenntartó képessége. A rendszerekben való gondolkodás fontossága. CSR stratégia.

6. hét (március 29.): Fák és energiacsere, a Plant vakságon túl.

Növényekkel foglalkozunk ezen a héten, a helyi növényrendszer feltérképezése zajlik a Campus-on, és a lehetőségek feltárása a diákok részére (pl. textilfestő növények, színek, növényi szerepek, ökológiai funkcióik, CRS stratégiák). Segítséget nyújtunk az un. Plant vakságra, ezáltal a növények jobb felismerésére és hasznosítására, amik érdekesek lehetnek a MOME-Közösségi Térben és Kertben (kapcsolódás a Herbárium kurzushoz).

A fák térszervező hatása. A fák élőhely alakító hatása. Tápanyagforgalom, vízgazdálkodás és a fényért való küzdelem. A zárótársulás fogalma és a szukcesszió működésének megértése a kertben. Campus növényei.

7. hét (április 5.): Vízenszerek felmérése

Ebben a szekcióban megismerjük a víz globális körforgásának alapvetéseit, az általunk tervezett rendszerre gyakorolt hatását, illetve specifikus stratégiákat a víz visszatartásához és hasznosításához. A kurzushoz kapcsolódóan gyakorlatban feltérképezünk minden lehetséges vízrendszert a Campus-on, és a víz mozgatásának tervezését véglegesítjük, illesztjük a MOME-KTK koncepciókhoz.

Vízmegettartó rendszerek a talaj és a tereprendezés kapcsolata.

8. hét (április 12.): Talaj, Kivitelezés

A talaj egy kulcsfontosságú erőforrás. Megtanuljuk, hogyan hozzuk helyre a talajok egészséges táplálékhalóját stimuláló technikákat, pl. komposzt fajták, természetes

tápadatok és mulcsozás alkalmazásával. A komposztálódás során lezajló humuszképződés folyamatának megértése alapvető fontosságú a munkánk során. A MOME közösségi tér és kert szempontjából a MOME teljes Campus saját rövidtávú körforgásának megoldása a végcél, a Campus-on keletkező zöldhulladékok hasznosításának feltérképezése, komposztálásának megoldási lehetőségei, gyakorlati megvalósítása zajlik itt le, és az első részcélok kitűzése, ami még nem a teljes Campus, csak önállóan MOME-KTK mikroprojektszerű "minikörforgására" koncentrál (A teljes megoldás egy több éves folyamat lesz, de itt definiálnunk kell a "big picture"-t közösen).

A meglévő növényzet erózióvédő hatásai. A növény ökológiai stratégiája és talaj viszonya. A 4 évszakos megjelenés.

9. hét (április 19.): Ökobuilding és infrastruktúra, Kivitelezés

Olyan infrastruktúrális tervek megvalósítása, amely otthont ad nem csupán az ültetett növényi kultúráknak, hanem szociális térként a diákok szabadidejének eltöltésére alkalmas helyszínévé válik, fedett részekkel rendelkező "időjárásfüggetlen" installációs megoldások formájában. Tehát a kint-bent fogalma és a téri installációk, tértervezés eddigi koncepciójának gyakorlati kivitelezése zajlik már itt le.

Műszaki segítség nyújtás és konzultáció.

10. hét (április 26.): Látványtervezés, gyakorlati kivitelezés.

Az eddig kialakult tervek megvalósítása zajlik ezekben a hetekben, prezentáció formájában, ezzel párhuzamosan a hallgatók aktívan bekapcsolódhatnak a zöld területek építésébe, valamint a Campus további szereplői is aktív munkával csatlakozhatnak. Ebben az időben a MOME parkgondozó csapata Veronika vezetésével már egy-két tervet integrálhat a tényleges kivitelezés 1-2 pontjára. A diákok aktív részvételére ezekben a hetekben a pénteki órákon túl is számít a MOME Campus. (Ennek menedzsment és kommunikációs formája kialakításra kerül eddigre.) Lehetőség lesz folyamatosan Istvánnal és Veronikával konzultálni a látványtervekről, azok fizikai megvalósíthatóságáról.

Műszaki segítség nyújtás és konzultáció.

11. hét (május 3.): Tervezés befejezése, utolsó részletek kidolgozása

Az eddigre már kialakult tervek finomhangolása zajlik, konzultációval és újabb terepszemlékkel, és a kivitelezésben esetleges aktív szerepléssel. Cél, hogy erre az alkalomra már közel kész prezentációkkal érkezzenek a diákok, és már csak a tervek és prezentációk előminősítése történjen meg az oktatók által.

Műszaki segítség nyújtás és konzultáció.

12. hét (május 10.): Záró prezentációk, további együttműködések, kapcsolódás, folytatás

A kurzus végén záró prezentációk formájában bemutatásra kerülnek a kurzus alatt kidolgozott tervek. A diákok alkotását, tervét kivitelezés esetén a MOME azzal díjazza, hogy az adott terv fizikai kivitelezése mellé odakerül a hallgató neve, mint társtervező.

A kiértékelés a kurzus aktivitásokkal és a záró prezentációk értékelésével áll össze. A Prezentációk fő témája és célja a koncepciók bemutatása mellett az "én a közösségi kertemben" címmel a szociológiai hatások, impulzusok, szubjektív beszámolók, a tervezésben és gyakorlati megvalósításában a részvétel bemutatása lenne, egy hagyományteremtő közösségépítés első lépéseként.

Teljesítendő követelmények:

- Órai jelenlét, hiányzások maximális száma: 3
- Tervezési feladat elvégzése.
- Prezentáció bemutatása a kurzus záróalkalmán.

Értékelés módja, szempontjai:

A hallgatók az előre kihirdetett feladat szerint, a félév során elsajátított tudásanyag alapján egyéni vagy kiscsoportos szinten fejlesztett terveiket prezentálják – a záróprezentáció időpontja a vizsgaidőszakban lesz, pontos dátuma a hallgatókkal közösen kerül meghatározásra a félév során.

Elsődleges szempontok:

- A bemutatott tervek komplexitása, és megismert módszertan alkalmazása, illetve kreatív reflektivitás.
- A félév során megismert fogalmak, és megközelítési rendszer elméleti ismerete és szakszerű gyakorlati használata a tervezés során.

Másodlagos szempontok:

- A koncepcióterv vizuális kidolgozottsága.
- Prezentációs készség.

További szempontok:

- Tanórai aktivitás.

Az érdemjegy kiszámítása

- hallgatói aktivitás: 40%
- záróprezentáció: 60%

Kötelező irodalom:

Online elérhető, az elméleti órákhoz kapcsolódó e-learning anyagok.

Ajánlott irodalom:

–

Egyéb információk:

Az egyes órákhoz tartozó anyagok megosztása, és a kurzushoz kapcsolódó kommunikáció Microsoft Teams-en keresztül történik.

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

Nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól.

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

MOME M_205. – személyesen, vagy elektronikus úton előre egyeztetve.